

**Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет прокуратури та слідства (кримінальної юстиції)
Кафедра криміналістики, судових експертиз та поліграфології**

**Національний центр судових експертиз при
Міністерстві юстиції Республіки Молдова
Одеський науково-дослідний інститут судових
експертиз Міністерства юстиції України**

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

«ЕКСПЕРТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА НАЦІОНАЛЬНА ПРАКТИКА»

27 листопада 2025 року, місто Одеса

**EXPERT SUPPORT IN THE INVESTIGATION OF
ORGANIZED CRIME:
INTERNATIONAL EXPERIENCE AND NATIONAL
PRACTICE**

**Proceedings of the International Scientific and Practical
Conference**

27 November 2025

*Odesa
2025*

*Рекомендовано до друку рішенням кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології НУ«ОЮА» (протокол № 9 від 24 листопада 2025 року)
Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради ОНДІСЕ (протокол №9 від 1 грудня 2025 року)*

Експертне забезпечення розслідування організованої злочинності: міжнародний досвід та національна практика: збірник матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. м. Одеса, 27 листоп. 2025 р. / [орг. комітет: С. Ківалов, М. Аракелян, О. Катаррага, Д. Кішко, Д. Колодін, А. Колодіна, Л. Аркуша та ін.]; Нац. ун-т Одеськ. юрид. акад. кафедра криміналістики, суд. експертиз та поліграф.; Нац. центр суд. експерт. при Міністер. юстиц. Респуб. Молдова; Одеськ. Наук.-дослідн. ін-т суд. експер. Міністер. юстиції України. Одеса: НУ «ОЮА», 2025. 450 с.

У збірнику викладено матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Експертне забезпечення розслідування організованої злочинності: міжнародний досвід та національна практика», в якій взяло участь понад 100 науковців і практиків з України та інших держав Європи. Представлено актуальні дослідження обговорень таких наукових і практичних проблем, як: експертне забезпечення протидії окремим видам організованої злочинності; використання спеціальних знань та експертне забезпечення розслідування організованої злочинності в умовах збройного конфлікту; міжнародна співпраця у сфері експертного забезпечення протидії організований злочинності: досвід та практика; інформаційне забезпечення правоохоронних органів у боротьбі з організованою злочинною діяльністю; інноваційні технології та сучасні методи розслідування у протидії організованій злочинності; кримінально-правові, кримінально-процесуальні та кримінологічні проблеми забезпечення протидії організованій злочинності.

Висловлюємо вдячність усім авторам за активну участь, якісний науковий матеріал та високий рівень академічної доброчесності.

Матеріали викладені в авторській редакції.

Відповідальність за зміст, наукову новизну, коректність цитування та достовірність фактичного матеріалу несуть автори.

© НУ «Одеська юридична академія», 2025
© Автори статей, 2025

*Recommended for publication by the decision of the Department of Criminalistics, Forensic Examinations and Polygraphology NU «OLA» (Pr. 9, November 24, 2025)
Recommended for publication by the decision of the Academic Council of ONDISE (Pr. 9, December 1, 2025)*

Expert Support in the Investigation of Organized Crime: International Experience and National Practice: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (Odesa, 27 November 2025) / [Organizing Committee: S. Kivalov, M. Arakelyan, O. Cataraga, D. Kishko, D. Kolodin, A. Kolodina, L. Arkusha et al.]; National University «Odesa Law Academy», Department of Criminalistics, Forensic Examinations and Polygraphology; National Centre of Judicial Expertise of the Ministry of Justice of the Republic of Moldova; Odesa Scientific Research Institute of Forensic Examinations of the Ministry of Justice of Ukraine. Odesa:NU«OLA», 2025. 450 p.

The Proceedings contain papers presented at the International Scientific and Practical Conference «Expert Support in the Investigation of Organized Crime: International Experience and National Practice», which brought together over 100 scholars and practitioners from Ukraine and other European countries. The materials address urgent scientific and practical issues, such as expert support for combating specific types of organized crime; the use of specialized knowledge and expert support for investigating organized crime during armed conflict; international cooperation in forensic support for combating organized crime; information support for law enforcement in countering organized criminal activity; innovative technologies and modern investigative methods; and criminal law, criminal procedure, and criminological issues in ensuring effective counteraction to organized crime.

We express our sincere gratitude to all authors for their active participation, high-quality academic contributions, and strong adherence to academic integrity.

The materials are published in the authors' original versions.

Authors bear responsibility for the content, scientific novelty, accuracy of citations, and reliability of factual information.

© National University «Odesa Law Academy», 2025
© Authors of articles, 2025

Олена УСЕНКО

ВИСНОВОК ЗЕМЕЛЬНО-ОЦІНОЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ЯК ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ
ЗНАНЬ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ У СФЕРІ ОБІГУ
ЗЕМЕЛЬ.....126

Євген ХИЖНЯК

ВЗАЄМОДІЯ СЛІДЧИХ ТА ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ З ЕКСПЕРТНИМИ ПІД ЧАС
РОЗСЛІДУВАННЯ УМИСНИХ ВБИВСТВ.....131

Тетяна ЧАБАНЕЦЬ, Світлана ТАРАСЮТІНА

СУДОВО-ТОВАРОЗНАВЧА ЕКСПЕРТИЗА У ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЛЯХ: ОРІЄНТИРИ ТА
ПРАКТИЧНІ ВИКЛИКИ.....134

Антоніна ЧЕРЕМНОВА

РОЛЬ ТА МОЖЛИВОСТІ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ В МЕХАНІЗМІ РОЗСЛІДУВАННЯ
ЕКОЛОГІЧНИХ ЗЛОЧИНІВ.....138

Наталія ЧІПКО

ЕКСПЕРТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ІНТЕРНЕТ-ШАХРАЙСТВА З
ДОРОГОЦІННИМ КАМІННЯМ ТА МЕТАЛАМИ, ЩО ВЧИНЕНІ ОРГАНІЗОВАНИМИ
ГРУПАМИ.....143

Секція 2

**ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ ТА ЕКСПЕРТНЕ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ОРГАНІЗОВАНОЇ
ЗЛОЧИННОСТІ В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ.....147**

Дмитро АФОНІН

ОСОБЛИВОСТІ OSINT ДЛЯ ДОКУМЕНТУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, УЧИНЕНИХ СУСПІЛЬНО
НЕБЕЗПЕЧНИМИ ОРГАНІЗОВАНИМИ ГРУПАМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО
СТАНУ.....147

Анастасія БЕРШАВСЬКА

ДО ПИТАННЯ МОДЕЛЮВАННЯ ОСОБИ-ПОСОБНИКА ДЕРЖАВІ-АГРЕСОРУ.....151

Андрій БІЦЮК

ІДЕНТИФІКАЦІЯ НЕОБҐРУНТОВАНИХ АКТИВІВ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ ТА АНАЛІТИЧНІ
ІНСТРУМЕНТИ.....155

Олександр БУБЛИК, Андрій БУБЛІКОВ

ОСОБЛИВОСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРИЧИННО-НАСЛІДКОВОГО ЗВ'ЯЗКУ В КОМПЛЕКСНІЙ
СУДОВІЙ ЕКСПЕРТИЗІ ТЕХНІЧНОГО СТАНУ ЛІФТІВ ТА ЕКСПЕРТИЗІ БЕЗПЕКИ
ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ.....158

Олеся ВАЩУК

АЛГОРИТМ ФІКСАЦІЇ ТА ЕКСПЕРТНОГО АНАЛІЗУ ЦИФРОВИХ КОМУНІКАЦІЙ
ОРГАНІЗОВАНИХ ЗЛОЧИННИХ ГРУП У МЕСЕНДЖЕРАХ TELEGRAM, WHATSAPP I
SIGNAL.....166

Бублик Олександр

*старший науковий співробітник Національного наукового центру «Інститут
судових експертиз ім. Засл. проф. М.С. Бокаріуса»,
м. Харків, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0215-6653>,
електронна адреса: olexbublyk@ukr.net*

Бубліков Андрій

*старший науковий співробітник Національного наукового центру «Інститут
судових експертиз ім. Засл. проф. М.С. Бокаріуса»,
м. Харків, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7382-8816> ,
електронна адреса: andriy.bublikov7@gmail.com*

**ОСОБЛИВОСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРИЧИННО-НАСЛІДКОВОГО ЗВ'ЯЗКУ В
КОМПЛЕКСНІЙ СУДОВІЙ ЕКСПЕРТИЗІ ТЕХНІЧНОГО СТАНУ ЛІФТІВ ТА
ЕКСПЕРТИЗІ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ**

У тезах розглянуто визначення технічного стану ліфтів та умов їх безпечної експлуатації при проведенні судових експертиз щодо дослідження причинних зв'язків та обставин, що передували настанню нещасного випадку під час користування або ремонту ліфтів. Проаналізовано повноту та об'єктивність висновку експертів за результатами проведених досліджень нещасних випадків, пов'язаних з травмуванням при користуванні ліфтами. Приведено найбільш характерні випадки травмування при користуванні ліфтами з експертної практики та визначення причинного зв'язку з діями/бездіяльністю технічного персоналу, що обслуговує ліфти.

Ключові слова: технічний стан ліфтів, безпечна експлуатація, судова експертиза, безпека життєдіяльності, причинні зв'язки.

Bublyk Oleksandr

*Senior Researcher of National Scientific Center «Hon. Prof. M. S. Bokarius
Forensic Science Institute», Kharkiv, Ukraine*

Bublikov Andriy

*Senior Researcher of National Scientific Center «Hon. Prof. M. S. Bokarius
Forensic Science Institute», Kharkiv, Ukraine*

**SPECIFICS OF RESEARCH ON THE CAUSAL RELATIONSHIP IN
MULTIDISCIPLINARY FORENSIC EXAMINATION OF TECHNICAL
CONDITION OF ELEVATORS AND EXAMINATION OF LIFE SAFETY**

Section 2. Use of special knowledge and expert support for the investigation of organized crime in conditions
of armed conflict

Conference proceedings discuss the determination of technical condition of elevators and the conditions for their safe operation when conducting forensic examinations to investigate causal relationships and circumstances that preceded the occurrence of an accident during the use or repair of elevators. Completeness and objectivity of forensic expert conclusions based on the results of researches on accidents involving injuries during the use of elevators are analyzed. The most typical cases of injuries during use of elevators from forensic expert practice and determination of causal relationship with the actions/inaction of the technical staff servicing elevators are presented.

Keywords: technical condition of elevators, safe operation, forensic examination, life safety, causal relationships.

В сучасній Україні все більшого значення набуває питання безпечної експлуатації ліфтів в житловому фонді, в промислових будівлях та торгово-розважальних спорудах. Значна частина ліфтів встановлена ще до 1991 року та потребує проведення капітальних ремонтів або встановлення нового обладнання ліфтів. Визначення технічного стану ліфтів та умов їх безпечної експлуатації неможливе без проведення судових експертиз щодо дослідження причинних зв'язків та обставин, що передували настанню нещасного випадку під час користування або ремонту ліфтів. Повнота та об'єктивність висновку експертів за результатами проведених досліджень нещасних випадків, пов'язаних з травмуванням при користуванні ліфтами, залежить від наявності фахових знань при дослідженні технічного стану ліфтів та потребує обов'язкового залучення експертів відповідної спеціальності. Згідно інформації в джерелі [1], де вказано наступне:

«...За статистичними даними в Україні термін експлуатації вичерпано майже у половини ліфтів. І аварії з ушкоджень і навіть смерті теж бувають, проте статистичних даних в Україні немає. Справа в тому, що ... статистика аварій в ліфтах, в якій постраждало менше 4 чоловік не ведеться... Всього в Україні 98731 пасажирських підйомників. З них 48 666 працюють більше 25 років, а 3172 вже стоять, так як визнані небезпечними. І з кожним роком на кілька тисяч таких ліфтів стає більше. Застарілі ліфти потрібно міняти або модернізувати, але коштів у держави на це немає. Сьогодні в Україні жителі багатьох багатоквартирних будинків створюють ОСББ і вирішують проблеми своєї багатоповерхівки самі, в тому числі і ремонтують, модернізують і замінюють ліфти...».

На підставі аналізу експертної практики фахівців Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М.С. Бокаріуса» (далі ННЦ ІСЕ) виявити найбільш характерні і розповсюджені недотримання нормативно-технічних вимог під час експлуатації і технічного обслуговування ліфтів та визначення наявності їх причинного зв'язку з настанням події нещасного випадку

та травматизмом. При проведенні комплексного дослідження визначити перелік нормативно-технічних вимог, які регламентують безпечну експлуатацію ліфтів. Експертне дослідження обставин події нещасного випадку, що настав при експлуатації ліфта, проводиться методами інформаційного моделювання обставин події нещасного випадку та ситуаційного аналізу фактичних даних із співставленням цих фактичних даних, що містяться в наданих на дослідження матеріалах, з вимогами нормативних документів, які відносяться до події, що розглядається.

Як правило, найбільший відсоток нещасних випадків пов'язаних із травмуванням при користуванні ліфтами відбувається при відмові в роботі ліфта та виконанні електротехнічним персоналом робіт в електроустановках ліфта з недотриманням вимог електробезпеки та безпеки життєдіяльності.

Предметом комплексної судової інженерно-технічної експертизи технічного стану ліфтів та експертизи безпеки життєдіяльності є фактичні дані та обставини події, пов'язаної з виникненням, розвитком і наслідками нештатних режимів в роботі ліфтів, їх електрообладнання, стан електроустаткування в аспекті його відповідності нормативним вимогам тощо. Дослідження проводяться на підставі спеціальних знань з відповідних напрямів оцінки технічного стану ліфтів, електротехніки та безпеки життєдіяльності.

Встановлення ланцюга розвитку подій причинності зв'язку між недотриманням вимог нормативно-технічних документів з обслуговування ліфтів, електробезпеки та безпеки життєдіяльності з даними обставинами нещасних випадків проводиться на підставі методики встановлення причинно-наслідкових зв'язків та зв'язків обумовленості при вирішенні ситуаційних завдань в інженерно-технічних експертизах (10.5.16) [2]. Вирішення досліджуваних питань щодо відповідності наданої на дослідження технічної та експлуатаційної документації щодо будови та проведених робіт при експлуатації ліфта, дій або бездіяльності осіб, причетних до обставин травмування постраждалих вимогам чинного законодавства в галузі охорони праці та безпеки життєдіяльності, проводиться з урахуванням визначень термінів гармонізованого міжнародного стандарту ДСТУ ISO 9000-2015 «Системи управління якістю. Основні положення та словник» [5].

Дослідження об'єктивних причинно-наслідкових зв'язків між обставинами, що передували інцидентам у вигляді нещасного випадку або аварійного режиму в електрообладнанні і механічних вузлах ліфта, і самою цією подією в сучасній експертній практиці є одним з важливих і актуальних завдань інженерно-технічних експертиз. Кримінальне та інші види права розглядають не взагалі причинний зв'язок, а причинно-наслідковий зв'язок між громадсько-небезпечними, противоправними діями (бездіяльністю) особи та громадсько-небезпечними наслідками.

Визнається за причину лише таке явище, яке не випадково, а об'єктивно, закономірно зумовлює настання наслідку: діяння суб'єкта заподіяло суспільно

Section 2. Use of special knowledge and expert support for the investigation of organized crime in conditions
of armed conflict

небезпечний наслідок, діяння суб'єкта передуює суспільно небезпечному наслідкові, діяння суб'єкта містить неминучість або реальну можливість настання суспільно небезпечного наслідку, суспільно небезпечний наслідок закономірно породжується у конкретних умовах місця, часу та обставин саме цим діянням суб'єкта, а не діянням інших осіб чи інших зовнішніх сил та обставин, а також настання суспільно небезпечного наслідку після дій (бездіяльності) суб'єкта.

«...Нещасні випадки, пов'язані з використанням ліфтів, трапляються рідко, що робить ліфти одним із найбезпечніших видів транспорту. Згідно з даними статистики, щорічно в середньому в пасажирських підйомниках гине близько 15 осіб, тоді як на дорогах ця цифра сягає біля 30 тисяч. Це означає, що ризик аварії в ліфті приблизно в 2000 разів нижчий, ніж у громадському чи особистому транспорті.

Загалом, дотримання правил експлуатації та своєчасне технічне обслуговування ліфтів забезпечують високий рівень безпеки для пасажирів...» (джерело [1]).

Конструктивно ліфт виконаний як складна електроустановка. Згідно НПАОП 40.1-1.01-97 «Правила безпечної експлуатації електроустановок» [8] *«...електроустановками називається сукупність машин, апаратів, ліній та допоміжного обладнання (разом з спорудами та приміщеннями, у яких вони встановлені), призначених для виробництва, перетворення, трансформації, передачі, розподілу електричної енергії і перетворення її в інший вид енергії...».*

Аналіз експертної практики фахівців ННЦ ІСЕ дає можливість виділити серед причин настання нещасних випадків, пов'язаних з експлуатацією ліфтів, об'єктивні (технічні) та суб'єктивні (організаційні) фактори.

В джерелі [3] зазначено, зокрема, наступне: *«...До об'єктивних факторів відносяться створення безпечних виробничих процесів та упередження небезпечних аварійних ситуацій шляхом використання ергономічних та комфортних конструктивних схем ліфтів, їх своєчасне технічне обслуговування та перевірка надійної роботи механізмів блокування у відповідності до діючих нормативно-технічних вимог з застосуванням відповідних засобів захисту.*

Суб'єктивними (організаційними) факторами на підприємстві по технічному обслуговуванню ліфтів є професійний відбір, навчання працюючих та перевірка їх знань і навиків безпечної праці, включення вимог безпеки в нормативно-технічну, проектно-конструкторську, технологічну документацію і дотримання цих вимог та забезпечення функціонування системи управління охороною праці та безпекою життєдіяльності шляхом створення відповідних служб і призначення посадових осіб для вирішення конкретних питань охорони праці. Створення роботодавцем на підприємстві дієвого контролю за функціонуванням системи управління охороною праці дозволяє запобігти настанню нещасних випадків...».

Слід відмітити, що згідно інформації в джерелі [10], *«...настанню небажаних наслідків нещасного випадку зазвичай передуює настання небезпечної обставини, яка є необхідною передумовою появи таких небажаних наслідків. Як правило, такою обставиною є невиконання нормативно-технічних вимог. Невідповідність обладнання вимогам правил улаштування, недотримання вимог правил безпечної та технічної експлуатації ліфтів, відсутність розроблених технологічних процесів або виконання робіт всупереч розробленим, невідповідний допуск до виконання робіт...»*.

Для можливості оцінки відповідності технічного стану ліфтів при проведенні експертних досліджень приведемо основні нормативно-технічні вимоги що регламентують безпечну експлуатацію ліфтів. Ліфти конструктивно поєднують в собі електроустановку (вхідний пристрій, шафа управління, електродвигун) та механічні вузли і агрегати (редуктор, лебідка, обмежувач швидкості, шахта ліфта з направляючими руху кабіни ліфта), розміщені в машинному приміщенні ліфта.

При виконанні комплексних експертиз технічного стану ліфтів та експертизи безпеки життєдіяльності важливим є врахування вимог технічних регламентів щодо обладнання ліфта та правил його експлуатації, які зобов'язують власника ліфту або організацію, що обслуговує ліфт, до виконання комплексу заходів по забезпеченню роботи ліфтів шляхом здійснення їх технічного обслуговування та поточного ремонту. При неналежному проведенні технічного обслуговування збільшується вірогідність прояву аварійного (несправного) стану обладнання ліфту. Прояви такого аварійного стану ліфта повинні попереджатися своєчасними профілактичними оглядами, регламентним обслуговуванням та ремонтами з своєчасною заміною ненадійного обладнання.

Недотримання вищевикладених нормативно-технічних вимог створюють умови, при яких настання шкідливих наслідків може відбутися з великим ступенем імовірності.

При вивченні даної тематики в джерелі [2] відмічається, зокрема, що *«...причини, які призвели до створення небезпечної (аварійної) обстановки, є першопричинами, за відсутності яких подія з небажаними наслідками не могла б відбутися. Безпосередня причина діє лише за наявності головної. Характерною ознакою безпосередньої причини є те, що вона ініціює результативність усього причинного зв'язку, забезпечує його незворотність аж до настання небажаних (шкідливих) наслідків*.

Дії конкретних функціональних осіб, з технічної точки зору мають причинний зв'язок з небажаною подією у тому випадку, коли такі дії є невідповідними (суперечать нормативним вимогам), призвели до такого улаштування обладнання, умов його експлуатації, до виконання робіт всупереч розробленим технологічним процесам, допуску до виконання робіт ненавченого персоналу і тому подібне, що створило умови, при яких настання небажаної події могло відбутися з великим ступенем імовірності і відбулося.

Section 2. Use of special knowledge and expert support for the investigation of organized crime in conditions
of armed conflict

Слід зазначити, що за нашою думкою небажані шкідливі наслідки мають причинно-наслідковий зв'язок з діями конкретних осіб лише у тому випадку, коли фактичні їх дії є невідповідними (суперечать вимогам нормативно-правових актів, нормативних актів підприємства або інших нормативних вимог), та ці дії призводять до виникнення таких обставин, при яких настання небажаних шкідливих наслідків могло відбутися з великим ступенем вірогідності і така небезпечна подія настала...».

Для підтвердження та наочності вищевикладеного приведемо декілька прикладів із експертної практики.

Так, в період відсутності стабільного постачання електроенергії споживачам є непоодинокими випадки зупинок ліфтів з заблокованими людьми в кабіні ліфта. В одній з багатоповерхівок міста було заблоковано в кабіні знеструмленого ліфта кур'єра компанії-постачальника товарів. При цьому неодноразові спроби кур'єра зв'язатися з диспетчером обслуговуючого ліфт підприємства результату не дали. Всупереч вимогам правил користування ліфтом кур'єр при спробі самотійно вибратися з кабіні ліфта впав з значної висоти в шахту ліфта та отримав травми, несумісні з життям. При виконанні експертизи технічного стану ліфта було встановлено, що електромеханік з обслуговування даного ліфта не дотримався нормативно-технічних вимог та допустив несправний стан механізму блокування дверей кабіні та шахти ліфта і відсутність диспетчерського обслуговування.

В іншому випадку при користуванні ліфтом багатоповерхівки чоловік похилого віку повільно вивозив з кабіні ліфту, що зупинився на площадці його поверху, дитячу коляску з немовлям через відкриті двері кабіні та шахти ліфту. В цей час кабіна несподівано для користувачів ліфта почала рухатися та при пересіканні міжповерхового перекриття немовля в дитячій колясці загинуло. При виконанні експертизи технічного стану ліфта було виявлено встановлення під час проведення ревізії ліфта електромеханіком по обслуговуванню даного ліфта непередбаченої конструкцією електричної схеми управління ліфтом перемички в електричну схему плати управління ліфтом та забув зняти непередбачену конструкцією перемичку, що призвело до можливості виклику ліфта з будь-якого поверху при зупинці ліфта на іншому поверсі будинку з відкритими дверима кабіні та шахти ліфта.

Поширеними є випадки значного зносу конструктивних елементів механізмів ліфта та несвоєчасна їх заміна технічним персоналом обслуговуючих підприємств. Так під час користування ліфтом жінка та чоловік похилого віку відчули під час руху з 6-го до 1-го поверху значні вібрації кабіні ліфту та неочікувану різку зупинку кабіні ліфту. При цьому пасажирка ліфту підвернула ногу та отримала перелом кісток ноги. При виконанні експертизи технічного стану ліфта було виявлено значний наднормативний знос ущільнюючих елементів між направляючими рейками шахти ліфта та кабіною ліфта, що призвело до травмування людини.

В іншому випадку на виробничому підприємстві при користуванні вантажним ліфтом вантажник визвав ліфт на верхній поверх промислової споруди та підтягнув до дверей шахти ліфту візок з вантажем, знаходячись спиною до відкритих дверей шати ліфту. При цьому вантажник ліфту не впевнився, що викликана ним кабіна літу зупинилася на його поверсі та рухаючись спиною через відкриті двері шахти ліфта впав на дно шахти разом з вантажем та отримав травми, несумісні з життям. Проведе експертами комплексне дослідження встановило, що ліфт на момент настання події нещасного випадку знаходився у несправному працездатному стані.

В приведених випадках при виконанні комплексних експертиз технічного стану ліфта, електротехнічних експертиз та експертизи безпеки життєдіяльності було виявлено перебування ліфтів на момент події досліджуваних випадків в несправному робочому стані. Своєчасні дії електромеханіків обслуговуючих ліфти підприємств у відповідності до нормативно-технічних вимог унеможливили б настання нещасних випадків у наведених вище дослідженнях.

Слід зазначити, що згідно інформації в джерелі [10] у вищенаведених виробничих ситуаціях *«...безпосередньо посадові особи (керівник та електромеханік обслуговуючих ліфти підприємств), які організували до виконання роботи підвищеної небезпеки в електроустановках ліфтів та їх механізмах, мали технічну можливість уникнути настання негативних наслідків події нещасного випадку, шляхом безумовного дотримання вимог нормативних документів з технічної експлуатації ліфтів, електробезпеки та безпеки життєдіяльності, а їх дії (бездіяльність) з технічної точки зору, знаходяться в причинному зв'язку з настанням досліджуваних нещасних випадків...»*.

Як правило, при виконанні комплексних експертиз технічного стану ліфтів та експертизи безпеки життєдіяльності та встановленні причин нещасних випадків необхідно установити механізм травмування, тобто з'ясувати, який чинник з потенційно небезпечного став реальним небезпечним фактором конкретного нещасного випадку. За наявності пристроїв блокування та електробезпеки встановлення таких обставин неможливе без аналізу схемних рішень, виявлення реальних параметрів захисних пристроїв, оцінки дій електротехнічного персоналу тощо. Також при проведенні комплексних експертиз технічного стану ліфтів, електротехнічних експертиз та експертизи безпеки життєдіяльності наведені вище реальні випадки й інші ситуації зумовили розширення меж досліджень в даних експертизах та вимагають обов'язкового залучення фахівців відповідних галузей знань.

З урахуванням вищевикладеного слід зазначити, що в джерелі [10] відмічається, що *«...настання нещасних випадків пов'язаних із травматизмом при користуванні ліфтами, свідчить у першу чергу про недотримання технічним персоналом нормативних вимог з технічного обслуговування обладнання ліфтів, незадовільне функціонування системи управління охороною праці на обслуговуючому ліфти підприємстві, низький рівень трудової та виробничої*

дисципліни та зобов'язує вжиття відповідних заходів посадовими особами...», як того вимагає ст. 13 Закону [13].

Перелік використаних джерел:

1. Статистика ліфтових аварій в Україні. URL: <https://lift.kiev.ua/statistika-liftovyh-avarij>
2. Горбенко В.О. Встановлення причинності та обумовленості під час проведення судових експертиз, в яких вирішуються ситуаційні завдання. *Актуальні питання досудового розслідування та тенденції розвитку криміналістичної методики*. Харків, 2018. С. 48-51
3. Богданюк І.В., Бублик О.В., Чернюк В.Ф., Супрун В.С. Деякі питання дослідження причинно-наслідкового зв'язку при виконанні комплексних судових інженерно-технічних експертиз у галузі охорони праці та електротехнічних експертиз. Теорія та практика судової експертизи та криміналістики. Вип. 19. 2019. DOI: <https://doi.org/10.32353/khrife.1.2019.042>
4. Вісник Асоціації кримінального права України, 2017, № 1(8) http://nauka.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/07/05_Bagirov.pdf А.А.
5. ДСТУ ISO 9000-2015 «Системи управління якістю. Основні положення та словник».
6. НАОП 0.00-1.02-08. «Правила будови і безпечної експлуатації ліфтів».
7. ДСТУ 9050:2020 «Система технічного обслуговування та ремонтування техніки. Терміни та визначення понять».
8. Фріс П.Л. Кримінальне право України. Загальна частина: Підруч. для студентів вищ. навч. закладів. – 2-ге вид., перероб. і доп. К. : Атіка, 2009. 512 с.
9. НПАОП 40.1-1.01-97 «Правила безпечної експлуатації електроустановок».
10. Інженерно технічна в галузі безпеки життєдіяльності, електротехнічна, пожежно-технічна, авто-технічна, експертиза. Методика дослідження причинних зв'язків при проведенні інженерно-технічних експертиз, в яких вирішуються ситуаційні завдання . За загальною редакцією: Горбенка В.О. 2017.
11. ДСТУ 2860-94 «Надійність техніки. Терміни та визначення».
12. Дудоров О.О. Причинний зв'язок: кримінально-правові аспекти. Вісник Запорізького національного університету № 4 (І), 2012 С. 214. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/10299>.
13. Про охорону праці: Закон України від 14.10.1992 р. № 2694-ХІІ. Дата оновлення: 31.03.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>.
14. Експертиза ліфтів та все, що про неї потрібно знати. URL: <https://ukrshidlift.ub.ua/analitic/28974-ekspertiza-liftov-i-vse-chto-o-ney-nujno-znat.html>.